

Öppen skrivelse till regeringen
utbildningsdepartementet.registrator@
regeringskansliet.se

2025-03-26

Öppen skrivelse till regeringen:

Betygsutredningen riskerar att göra gymnasieskola av komvux

Riksförbundet Vuxenutbildning i Samverkan, ViS, är en branschorganisation för samtliga aktörer inom formell vuxenutbildning i Sverige och företräder i dagsläget över 200 medlemsorganisationer, såväl kommuner, kommunalförbund som enskilda utbildningsanordnare.

Kommunal vuxenutbildning, som har fler elever än gymnasieskolan, står inför omfattande förändringar med införandet av bland annat ämnesbetyg och betygsutredningens nyligen remitterade förslag. Dessa reformer utgår från gymnasieskolans behov och riskerar att allvarligt påverka vuxenutbildningen, vilket ViS kommer att utveckla i kommande remissvar.

Branschorganisationen ViS, Vuxenutbildning i Samverkan, har inte fått sin expertis efterfrågad under utredningens arbete. Enligt ViS saknas tillräckligt underlag för vuxenutbildningen.

Negativa konsekvenser för vuxenutbildningens flexibilitet

Vuxenutbildningen bygger på flexibilitet och kontinuerlig utbildning utan fasta terminer och utgör en bas för kompetensförsörjningen. Elever kan snabbt påbörja och avsluta kurser, vilket minskar arbetslöshetstider och glapp mellan studier och arbete.

Utredningens förslag att nationella slutprov endast ska erbjudas två gånger per år riskerar att kraftigt minska denna flexibilitet. Det innebär att elever kan tvingas vänta i flera månader på att kunna examineras, vilket motverkar vuxenutbildningens syfte. Att elever skulle avstå från betyg eller skjuta upp provtillfällen, vilket utredningen argumenterar för, går emot elevernas behov.

Risker med att enbart basera betyg på slutprov

Förslaget att i flera ämnen inom vuxenutbildningen enbart basera betygsättningen på nationella slutprov innebär stora pedagogiska risker.

Många komvuxelever har negativa erfarenheter av traditionella prov och presterar bättre genom längre lärandesekvenser och formativ bedömning. Att undervisningen fokuserar på provträning snarare än anpassning till elevernas individuella behov kan dessutom minska deras motivation och förmåga att ta till sig kunskap.

Central rättning och kostnadsperspektivet

Skolverket har fått i uppdrag att utreda hur central rättning av nationella prov ska genomföras. Förslagen i betygsutredningen visar på lösningar som kan bli mycket kostsamma. VIS uppmanar regeringen att utöver kostnadskontroll säkerställa att eventuella kostnadsökningar inte går ut över elevernas lärande.

En annan utmaning är genomförandet av digitala nationella prov. Inom vuxenutbildningen finns logistikproblem kopplade till relevanta och vuxna elevers omständigheter (arbete, glesbygd, pendling, familjeansvar). Att dimensionera digitala och personella resurser, för att alla elever ska kunna skriva prov vid två fasta tillfällen per år är djupt problematiskt.

Totala konsekvensen av pågående utredningar

Betygsutredningen är bara en av flera utredningar som påverkar vuxenutbildningen. Samlat sett riskerar reformerna att förändra vuxenutbildningens karaktär och rikta den mot gymnasieskolan, trots att de två utbildningsformerna har vitt skilda syften och målgrupper.

VIS betonar att en välfungerande vuxenutbildning, med sitt mångfacetterade uppdrag och centrala roll i kompetensförsörjningen, är avgörande för Sveriges utveckling. Regeringen bör därför säkerställa att reformerna anpassas till vuxenutbildningens unika förutsättningar och behov.

VIS föreslår:

- **Anpassade nationella prov:** Regeringen bör ge ansvarig myndighet i uppdrag att effektivisera och utveckla arbetet med prov efter vuxenutbildningens behov.
- **Förbättrad huvudmannastyrning:** Kommunerna måste ta ett större ansvar för att organisera och finansiera vuxenutbildningen så att den motsvarar elevernas behov. Regeringen bör se över möjligheterna till en nationell riksprislista för stärkt likvärdighet och kvalitet.
- **Rättssäker betygsbedömning:** Betygsättningen bör inte ensidigt bygga på slutprov utan inkludera lärarbedömning för att bevara individanpassning och pedagogisk kvalitet.

VIS vill säkerställa att vuxenutbildningen förblir en flexibel, individanpassad och till arbetsmarknaden tätt knuten utbildningsform, i linje med dess uppdrag och samhälleliga betydelse.

VIS inleder nu arbetet med att fördjupa organisationens synpunkter och står till regeringens förfogande i remiss och kommande arbete.

För styrelsen i ViS

Marie Egerstad

Ordförande

Vuxenutbildning i Samverkan

